

Kaupunginvaltuusto	§ 87	21.09.2020
Opetuslautakunta	§ 7	19.01.2021
Kaupunginhallitus	§ 78	08.02.2021

Elina Seitzin ym. valtuustoaloite lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamisesta

3593/00.02.50/2020

Kaupunginvaltuusto 21.09.2020 § 87

Elina Seitz ym. tekivät seuraavan valtuustoaloitteen:

"Valtuustoaloite 21.09.2020

Lähiaikoina on uutisoitu lapsista ja nuorista, joilla on paljon koulupoissaoloja. Ilmiötä on tutkittu valtakunnallisesti viime keväänä, ja arvioitu että yläkoulujen oppilaista 2-3 prosenttia ei käy koulua, samaa ilmiötä esiintyy myös alakouluikäisten joukossa, ja ongelmat ovat yhä monisyisempiä. Tutkimuksen mukaan taustalla olevia syitä voivat olla muun muassa psyykkiset ongelmat, sosiaalisten tilanteiden pelko, kiusaaminen tai perhesyyt, ja usein nämä ongelmat kietoutuvat yhteen.

Ilmiö koskettaa myös Saloa, ja täälläkin on tarpeen ryhtyä toimeen ongelmien ratkaisemiseksi. Koska syyt taustalla ovat moninaisia ja mutkikkaita, helppoja ratkaisuja ei ole, vaan on tarpeen koota laajempi verkosto yli toimiala- ja toimijarajojen etsimään toimintamalleja ja käytäntöjä, joilla lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään voidaan parhaalla mahdollisella tavalla tukea.

Ehdotamme että Salossa ryhdytään rakentamaan yhteistyötä ja toimivia yhteistyötyötapoja eri tahojen välillä, jotka tekevät töitä lasten ja nuorten parissa, niin kaupungin eri toimialojen puolelta, järjestöistä, kuin lasten- ja nuorisopsykiatrian puolelta, ja luomaan omaa Salon mallia, miten voidaan tarttua tilanteeseen ja luoda lapsia, nuoria ja perheitä tukevia toimintamalleja. Myös kuntalaisten osallistaminen on tärkeää.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on koko yhteiskunnan etu; jokainen lapsi ja nuori on tärkeä, eikä koulunkäynnin merkitystä voi liikaa korostaa.

Valtuutetut
 Elina Seitz, KD
 Mira Aaltonen, Vihreät
 Jonna Nyysönen
 Sari Pesonen
 Annika Fagerström
 Kai Schneider
 Saku Nikkanen
 Piia Keto-Oja
 Timo Tammi
 Harri Lindholm
 Hannu Eeva
 Tapio Äyräväinen

Antti Olkinuora
Heikki Tamminen
Kaarlo Alanko"

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Opetuslautakunta 19.01.2021 § 7

Valmistelijat: Valmistelija: perusopetusjohtaja Inkeri Lahti, inkeri.lahti@salo.fi, p. 02 778 4688 ja sosiaalipalveluiden johtaja Eeva Purhonen, eeva.purhonen@salo.fi, p. 02 778 3000

Koulunkäynnin ongelmien tiedetään tutkimuksen mukaan olevan yksi suurimmista pitkäaikaista syrjäytymistä aiheuttavista mekanismeista. Syrjäytymisestä paikallisesti ja valtakunnallisesti aiheutuvat kustannukset ovat mittavia. Koulunkäynnin vaikeuksiin puututaan/ koulunkäyntiä tuetaan Salossa sivistyspalveluiden perusopetuksen, sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden, terveystyöpalveluiden, nuorisopalveluiden sekä lastensuojelun avulla.

Perusopetuksen poissaolomalli

Salon perusopetuksessa on käytössä poissaoloihin puuttumisen malli, jossa luokanopettaja tai luokanvalvoja on velvollinen seuraamaan oppilaan poissaoloja. Kun oppilaalle on kertynyt yli 50 tuntia poissaoloja, luokanopettaja tai luokanvalvoja ottaa yhteyttä oppilaan huoltajiin. Mikäli yhteydenoton jälkeen opettajalle herää huoli oppilaan poissaolojen syistä hän ottaa yhteyttä kouluterveydenhoitajaan. Kouluterveydenhoitaja kutsuu tarpeelliset tahot vastaanotolle keskustelemaan oppilaan tilanteesta. Tarvittavat jatkotoimenpiteet sovitaan vastaanotolla yksilöllisesti oppilaan tilanteeseen sopiviksi.

Mikäli poissaolot jatkuvat, prosessi käynnistetään uudelleen ja suunnitellaan yksilölliset tukitoimenpiteet. Tarvittaessa järjestetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen moniammatillinen asiantuntijaryhmä. Mikäli oppimiseen, koulunkäyntiin ja oppilashuoltoon liittyvät tukitoimet eivät riitä, niin tarvittaessa tehdään yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus.

Perusopetuksessa annettava tuki oppilaalle, jonka koulunkäynti on vaarassa keskeytyä tai keskeytynyt

Perusopetuksen 7.-9. -luokkalaisista noin yhdellä prosentilla syyslukukauden 2020 ajalta oli niin paljon poissaoloja, että heidän koulunkäyntinsä voidaan arvioida olevan vaarassa keskeytyä. Oppilaalle ja hänen huoltajilleen järjestetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen palaveria tai oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisia moniammatillisia asiantuntijaryhmiä. Oppilaan ja huoltajien on halutessaan mahdollista kieltäytyä koulun järjestämisestä tapaamisista, mutta oppimisen ja

koulunkäynnin tukea ei voi huoltaja oppilaalta evätä. Tuki suunnitellaan yksiköllisesti oppilaan lähikoulussa. Mikäli oppilaan koulunkäynti lähikoulussa ei toteudu säännöllisesti niin oppilas voidaan ohjata myös nivelopetuksen ryhmä Kunnariin. Kunnari on erillinen noin viiden oppilaan opetusryhmä. Oppilas opiskelee Kunnarissa tietyn jakson, jonka aikana hänen tukensa suunnitellaan hänelle yksilöllisesti. Kunnarin opetushenkilöstö tekee tiivistä yhteistyötä oppilaan lähikoulun henkilöstön ja oppilaan muun tukiverkoston (mm. huoltajat, oppilashuolto, erikoissairaanhoidto, lastensuojelu) kanssa. Tavoitteena on oppilaan paluu omaan lähikouluunsa jakson jälkeen. Suurin osa oppilaista kykenee jatkamaan säännöllistä koulunkäyntiä omassa lähikoulussaan.

Mikäli oppilas ei kykene palaamaan omaan lähikouluunsa Kunnari-jakson jälkeen, voidaan hänelle tarjota paikkaa myös perusopetuksen keskitetyn palvelun ryhmistä. Näitä ryhmiä ovat Armfeltin yksilöllistetyn opetuksen ryhmät, Uskelan koulu Anjalankadun yksikön ryhmät ja joustavan perusopetuksen ryhmä.

Perusopetuksessa on hanketyön avulla luotu toimintamalleja, jotka edistävät oppilaan säännöllistä koulunkäyntiä. KOKO-hankkeen tuloksena voidaan todeta, että oppilaan kouluun kiinnittymistä tukee oppilaan turvalliseksi kokema aikuinen, joka on oppilaan tukena päivittäin. Opiskelu riittävän pienessä ryhmässä tukee oppilasta, lisäksi tarvittaessa erityiset opetusjärjestelyt (yleisimmin oppilaan tuntimäärän vähentäminen) sekä vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen järjestäminen. Saman pöydän ääressä hankkeen tuloksena on raportoitu, että huoltajat tarvitsevat konkreettista tietoa ja tukea huoltajien roolista koulunkäynnin ja oppimisen tuessa (mm. lapsen riittävä uni ja ravinto, vuorovaikutus perheessä ja erilaisten laitteiden käytössännöt).

Perusopetuksen yhteistyö muiden toimijoiden kanssa poissaoloihin liittyen

Perusopetuksen ja toisen asteen koulukuraattorit ja sosiaalipalveluiden perhe- sekä Sointutiimi ovat tehneet yhteistyötä koulupudokkaihin liittyen. Yhteisissä tapaamisissa on käsitelty toimintatapoja ja suunniteltu yhteistyötä oppilaiden koulupudokkuuden ehkäisemiseksi. Tämä työ jatkuu säännöllisesti järjestettävissä yhteistyötapaamisissa.

Nuorten psykiatrian poliklinikka järjestää säännöllisesti yhteistyötapaamisia, joissa oppilashuollon henkilöstö (terveydenhoitajat, psykiatriset sairaanhoitajat, koulukuraattorit ja –psykologit) ja poliklinikan henkilöstö käyvät keskustelua moniammatillisesti erilaisista oppilaiden tukeen liittyvistä asioista.

Perusopetuksessa on jokaiselle koululle nimetty oppilashuollon yhteysopettaja. Opettaja toimii linkkinä oppilashuollon ja koulun henkilöstön välillä. Opettaja on koulun yhteisöllisen oppilashuoltotyöryhmän jäsen. Oppilashuollon yhteysopettajilla on säännölliset kokoukset, joissa käsitellään mm. poissaoloihin puuttumista ja luodaan yhteisiä käytänteitä kouluihin. Opiskeluhuollon ohjausryhmässä koordinoidaan poissaoloihin puuttumisen käytänteitä koko kaupungin tasolla. Ryhmässä on edustus esi- ja

perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta opetuksesta, kouluterveydenhuollosta, koulukuraattoreista ja –psykologeista sekä nuorisopalveluista.

Perusopetus on mukana valtakunnallisessa VIP-verkostossa (vaativa erityisen tuen verkosto), jossa kehitetään valtakunnallisesti mm. koulua käymättömien oppilaiden toimintamalleja.

Jatkosuunnitelmat

Yhteistyötä palvelualueiden välillä tehdään sekä asiakaskohtaisesti että säännöllisesti kokoontuvissa yhteistyöneuvotteluissa. Perusopetuksen ja muiden toimijoiden hyvää yhteistyötä jatketaan edelleen. Yhteistyössä korostetaan moniammatillisuutta ja eri toimijoiden merkitystä kokonaisuuden muodostamisessa oppilaan koulupudokkuuden ehkäisemiseksi. Olemassa olevan poissaolomallin ja yhteistyön lisäksi ei tällä hetkellä nähdä tarvetta uudelle yhteistyömallille, vaan vahvistetaan tarvittaessa olemassa olevia yhteistyörakenteita. Myös hanke- ja kehittämistyöllä kehitetään oppilaille annettavaa tukea sekä koulujen yhteisöllistä oppilashuoltoa ja etsitään uusia ratkaisuja oppilaiden säännöllisen koulunkäynnin turvaamiseksi.

Perheiden palveluissa aloittaa vuonna 2021 kaksi määräaikaista ohjaajaa, joiden työpanosta suunnataan koulunkäynnin tukemiseen aiempaa tehokkaammin.

Valtuustoaloite käsitellään samansisältöisenä myös sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksessa.

Sivistyspalveluiden johtaja:

Opetuslautakunta päättää antaa edellä olevan vastauksen tehtyyn valtuustoaloitteeseen. Lisäksi opetuslautakunta toimittaa valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle sekä ehdottaa, että aloite katsotaan loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus 08.02.2021 § 78

Sosiaali- ja terveyslautakunnan 20.1.2021 käsittely:

"Valmistelijat: perusopetusjohtaja Inkeri Lahti, inkeri.lahti@salo.fi, puh. 044 778 4688, sosiaalipalveluiden johtaja Eeva Purhonen, eeva.purhonen@salo.fi, p. 044 778 3000

Koulunkäynnin ongelmien tiedetään tutkimuksen mukaan olevan yksi suurimmista pitkäaikaista syrjäytymistä aiheuttavista mekanismeista.

Syrjäytymisestä paikallisesti ja valtakunnallisesti aiheutuvat kustannukset ovat mittavia. Koulunkäynnin vaikeuksiin puututaan/ koulunkäyntiä tuetaan Salossa sivistyspalveluiden perusopetuksen, sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden, terveyspalveluiden, nuorisopalveluiden sekä lastensuojelun avulla.

Perusopetuksen poissaolomalli

Salon perusopetuksessa on käytössä poissaoloihin puuttumisen malli, jossa luokanopettaja tai luokanvalvoja on velvollinen seuraamaan oppilaan poissaoloja. Kun oppilaalle on kertynyt yli 50 tuntia poissaoloja, luokanopettaja tai luokanvalvoja ottaa yhteyttä oppilaan huoltajiin. Mikäli yhteydenoton jälkeen opettajalle herää huoli oppilaan poissaolojen syistä hän ottaa yhteyttä kouluterveydenhoitajaan. Kouluterveydenhoitaja kutsuu tarpeelliset tahot vastaanotolle keskustelemaan oppilaan tilanteesta. Tarvittavat jatkotoimenpiteet sovitaan vastaanotolla yksilöllisesti oppilaan tilanteeseen sopiviksi.

Mikäli poissaolot jatkuvat, prosessi käynnistetään uudelleen ja suunnitellaan yksilölliset tukitoimenpiteet. Tarvittaessa järjestetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen moniammatillinen asiantuntijaryhmä. Mikäli oppimiseen, koulunkäyntiin ja oppilashuoltoon liittyvät tukitoimet eivät riitä, niin tarvittaessa tehdään yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus.

Perusopetuksessa annettava tuki oppilaalle, jonka koulunkäynti on vaarassa keskeytyä tai keskeytynyt

Perusopetuksen 7.-9. -luokkalaisista noin yhdellä prosentilla syyslukukauden 2020 ajalta oli niin paljon poissaoloja, että heidän koulunkäyntinsä voidaan arvioida olevan vaarassa keskeytyä. Oppilaalle ja hänen huoltajilleen järjestetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen palaveria tai oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisia moniammatillisia asiantuntijaryhmiä. Oppilaan ja huoltajien on halutessaan mahdollista kieltäytyä koulun järjestämisestä tapaamisista, mutta oppimisen ja koulunkäynnin tukea ei voi huoltaja oppilaalta evätä. Tuki suunnitellaan yksilöllisesti oppilaan lähikoulussa. Mikäli oppilaan koulunkäynti lähikoulussa ei toteudu säännöllisesti niin oppilas voidaan ohjata myös nivelopetuksen ryhmä Kunnariin. Kunnari on erillinen noin viiden oppilaan opetusryhmä. Oppilas opiskelee Kunnarissa tietyn jakson, jonka aikana hänen tukensa suunnitellaan hänelle yksilöllisesti. Kunnarin opetushenkilöstö tekee tiivistä yhteistyötä oppilaan lähikoulun henkilöstön ja oppilaan muun tukiverkoston (mm. huoltajat, oppilashuolto, erikoissairaanhoido, lastensuojelu) kanssa. Tavoitteena on oppilaan paluu omaan lähikouluunsa jakson jälkeen. Suurin osa oppilaista kykenee jatkamaan säännöllistä koulunkäyntiä omassa lähikoulussaan.

Mikäli oppilas ei kykene palaamaan omaan lähikouluunsa Kunnari-jakson jälkeen, voidaan hänelle tarjota paikkaa myös perusopetuksen keskitetyn palvelun ryhmistä. Näitä ryhmiä ovat Armfeltin yksilöllistetyn opetuksen ryhmät, Uskelan koulu Anjalankadun yksikön ryhmät ja joustavan perusopetuksen ryhmä.

Perusopetuksessa on hanketyön avulla luotu toimintamalleja, jotka edistävät oppilaan säännöllistä koulunkäyntiä. KOKO-hankkeen tuloksena voidaan todeta, että oppilaan kouluun kiinnittymistä tukee oppilaan turvalliseksi kokema aikuinen, joka on oppilaan tukena päivittäin. Opiskelu riittävän pienessä ryhmässä tukee oppilasta, lisäksi tarvittaessa erityiset opetusjärjestelyt (yleisimmin oppilaan tuntimäärän vähentäminen) sekä vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen järjestäminen. Saman pöydän ääressä hankkeen tuloksena on raportoitu, että huoltajat tarvitsevat konkreettista tietoa ja tukea huoltajien roolista koulunkäynnin ja oppimisen tuessa (mm. lapsen riittävä uni ja ravinto, vuorovaikutus perheessä ja erilaisten laitteiden käytössännöt).

Perusopetuksen yhteistyö muiden toimijoiden kanssa poissaoloihin liittyen

Perusopetuksen ja toisen asteen koulukuraattorit ja sosiaalipalveluiden perhe- sekä Sointutiimi ovat tehneet yhteistyötä koulupudokkaisiin liittyen. Yhteisissä tapaamisissa on käsitelty toimintatapoja ja suunniteltu yhteistyötä oppilaiden koulupudokkuuden ehkäisemiseksi. Tämä työ jatkuu säännöllisesti järjestettävissä yhteistyötapaamisissa.

Nuorten psykiatrian poliklinikka järjestää säännöllisesti yhteistyötapaamisia, joissa oppilashuollon henkilöstö (terveydenhoitajat, psykiatriset sairaanhoitajat, koulukuraattorit ja –psykologit) ja poliklinikan henkilöstö käyvät keskustelua moniammatillisesti erilaisista oppilaiden tukeen liittyvistä asioista.

Perusopetuksessa on jokaiselle koululle nimetty oppilashuollon yhteysopettaja. Opettaja toimii linkkinä oppilashuollon ja koulun henkilöstön välillä. Opettaja on koulun yhteisöllisen oppilashuoltotyöryhmän jäsen. Oppilashuollon yhteysopettajilla on säännölliset kokoukset, joissa käsitellään mm. poissaoloihin puuttumista ja luodaan yhteisiä käytänteitä kouluihin. Opiskeluhuollon ohjausryhmässä koordinoidaan poissaoloihin puuttumisen käytänteitä koko kaupungin tasolla. Ryhmässä on edustus esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta opetuksesta, kouluterveydenhuollosta, koulukuraattoreista ja –psykologeista sekä nuorisopalveluista.

Perusopetus on mukana valtakunnallisessa VIP-verkostossa (vaativa erityisen tuen verkosto), jossa kehitetään valtakunnallisesti mm. koulua käymättömien oppilaiden toimintamalleja.

Jatkosuunnitelmat

Yhteistyötä palvelualueiden välillä tehdään sekä asiakaskohtaisesti että säännöllisesti kokoontuvissa yhteistyöneuvotteluissa. Perusopetuksen ja muiden toimijoiden hyvää yhteistyötä jatketaan edelleen. Yhteistyössä korostetaan moniammatillisuutta ja eri toimijoiden merkitystä kokonaisuuden muodostamisessa oppilaan koulupudokkuuden ehkäisemiseksi. Olemassa olevan poissaolomallin ja yhteistyön lisäksi ei tällä hetkellä nähdä tarvetta uudelle yhteistyömallille, vaan vahvistetaan

tarvittaessa olemassa olevia yhteistyörakenteita. Myös hanke- ja kehittämistyöllä kehitetään oppilaille annettavaa tukea sekä koulujen yhteisöllistä oppilashuoltoa ja etsitään uusia ratkaisuja oppilaiden säännöllisen koulunkäynnin turvaamiseksi.

Perheiden palveluissa aloittaa vuonna 2021 kaksi määräaikaista ohjaajaa, joiden työpanosta suunnataan koulunkäynnin tukemiseen aiempaa tehokkaammin.

Valtuustoaloite käsitellään samansisältöisenä myös opetuslautakunnassa.

Vt. sosiaali- ja terveyspalveluiden johtaja:

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää antaa edellä olevan vastauksen tehtyyn valtuustoaloitteeseen. Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta esittää annetun vastauksen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle sekä ehdottaa, että aloite katsotaan loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti."

Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää merkitä edellä olevan vastauksen tiedoksi, ja esittää kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee asian tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Merkittiin, että Ilkka Uusitalo poistui kokouksesta kello 19:21.